

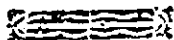

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBÖL Szombaton 24. Januáriusban 1789.

Az egész Világról — Bétsből.

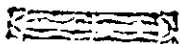
A' Békefélegnek 18 fontos punktumait mozgotják
vala tegnap-is a' Bétsi Vár' árkaiban, 's rak-
ják szekerekre. — A' Tsehek szegények ujra meg-
szepentenek; noha a' múlt Vasárnapi Isteni szolgál-
lat után efelt F. Udvari udvarlás alkalmatóságával
öszve-gyült Követek és Méltóságok között a' Prulz-
szus és a' Spanyol Követekkel beszéle ő Felsége
leg-többet; mely a' közönséges vélekedés-szerint
azon Udvarokkal való barátságunkot jelentené;
melyben nem-is kételkedünk ugyan, de hogy Tsch-
ország-felé olly fok ágyukat és más leg-keményebb
had-készületeket költöztessenek, azt minnyájon sze-
mein-

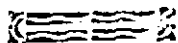
meinkel látjuk; a' többiről szól a' következendő idő, és mi-is akkor; elég az, hogy — A' múlt Vasárnap *Ferentz* fő Hertzeg és kedves hitelise a' *Redeuban* jelenvén-meg, igen jó kedvek vala, mellyet hozfzozos tántzolásokkal bizonyították-meg.

A' Kurirok minden-nap jönnek és mennek: „Megérkezék tegnap-előtt Pétersburgból egy N. M. K. Testörző Hadnagy Kurir; ki a' maga után ugyan ide ment 2 más Kurirokról azt a' Tudósítást hozta, hogy Hadnagy *Revitzki Jánost* Sléziában *Billis* között a' farkasok meg-támodván, midőn látná, hogy egy farkas erőszakkal a' szánba mellé akarna ülni, kardot ránta, és addig óltalmazá magát, míg a' Bundáját a' szánból ki-ejtven, ott kéntelenítették hagyni, mivel a' már meg-rettent *Posillion* sebessnyargalásából meg-állani nem akar vala; de más kára vagy veszedelme semmi sem esett. — Hadnagy *Szabó* Urnak pedig lábai, kiről a' minap irtunk vala, hogy *Pétersburgi* útyában meg-fogytanak, gyógyúlhatók, és Pétersburgban gyógyítottak. — Brüzszelből sok ezer forintok érkezének-meg tegnap előtt, tsupa hámos-aranyokban. — Obezlájdinánt *Bartsairól* olly hirt vevénk ma, hogy *Viddinben* volna; de miért ment légyen'ide? ki küldötte? és mit keres? nem tudjuk. — A' Felséges Urnak minden úti-készületei el-vagynak már készülve, ugy, hogy ha nyavallyái által nem akadályoztatik, a' jövő hónapnak elején bizonyoson meg-indúl Bétsből, azt merre: meg-nem határozhatjuk; mert azt csak a' mindent előre tudó *Isten* tudja; még a' maga hadi-készületei ő Felségének mind Pesten vagynak, ugy

hifz.

hírszük, hogy erre-felé fog-indúlni. — A' napokban bé-megy ő Felsége Bétsben a' hadi-betegek' házába, hól a' Tábori-tanuló Orvosók gyakorolják magokat — 's leg előbb-is meg-látván a' tornáztban egy katonát bé-kötött karral, azt kérdi tőle: mi bajod? Felséges Uram! felel emez, gyengülésemet érezvén, eret vágottam magamon 's egy *Khirurgus* ugy el-vágta az eremet, hogy már most az egész kezem nem ér egy szippantás tubákot. Esmered-é — kér-di ő Felsége — a' *Khirurgust*? igen-is jól esmérem, most-is ide-benn vagyon. Bé-megy ő Felsége a' ka-tonával a' szobába, hól a' katona meg-mutotván a, *Khirurgust*, kérdi ő Felsége ettől ki-lett legyen a Mestere, hogy még eret sem tud vágni? felel ez, hogy néki ez 's ez a' Szabó mester-ember volt a Mestere; ő soha többé eret nem vágott, hanem Sza-bó-mesterséget üzött; de hogy a' Rékluta fzedés el-érkezett, jó akarói-által annyira vitte a' dolgot, hogy inkább *Khirurgus* lett, hogy-sem köz-katonának vi-gyék. Ugy-é! mond ő Felsége — hivjatok egy Do-bost, el-érkezik a' Dobos, 's a' *Khirurgus* nyakába parantsolván ő Felsége a' dobot, kényszeríti, hogy verjen *esapistrát*: meg-üti a' *Khirurgus* a' dobot; de hát nem ugy szól a' mint kénék. Erre mond ő Fel-sége: lád fiam! Dobosnak se vagy jó, hát *Khirus-gusnak*! de ugyan csak ha hibázal-is a' dob-ütés-ben, azzal senkinek kárt nem fogsz tenni, mint az ér-vágásoddal, azért fokkal szerentséfebb néked do-bosnak lenned és így a' dob a' *Khirurgus* nyakába marada. Ez egy ifjú gyerek: igen nagy reménység lehet hozzá, hogy még a' dobolást jól meg-tanúl-hatja, kár-tétel nélkül.

Bánát. Ebendorfból, hól az *Erdödi Sergeinek* Stabja vagyon, még edgy a' közelebb múlt Dec. 28-dikán költ Levél most érkezett kezünkhöz, mely így vagyon: „ Dec. 18-dikán olly nagy vala a' hó *Méhádiántál*, hogy a' mi Sergeinkből ott a' mezőn álló vigyázóinkat egészfen bé-fedte vala, és ugy, hogy ezeknek ki-szabadittásokra más Sergeknek kellett menni; kiknek 24 órák alatt elég munkát ad a' hó. — Az *Erdödi Sergebéli Vitéz Kapitány Pá-tsek* Ur, ki, ugy itéljük, már az Erd. Olvasók előtt az Ujság-Levelekből esmetetes, 3-dik *Májorra* tétett.

Szeben: „ A' mi széleinken mindenütt kívánt tsendefiség uralkadik. Hertzeg *Mavrojéni*, ki Bukoreftben szüntelen egy Téli-visitától retteg, egy útzónak Tudóstitáfa-szerin, majd minden Sergeit Bukoreftbe húzta-öfzve; kiknek számokat 20-ezerre vetik. Az Erdélyiek — ezen lok szél-vefzeket kiállott Kis Haza már előre félni mondatik a' Talvalztól.

Török-orfszág: A' Nagy-Vezérnek a' Bánátból való káros maga vizfza-vonása. *Khotzimnak* elvesztése minden környülállásaival. *Novinak* és a' *Bere'sán* Szigetének el-vétele, mellyek az *Otzekov* meg-vételéuek mind elől-járó Postái valának, minden titkalodásai és mesterségei után-is a' Divány-nak, fülébe érkezvén a' Népnek, olly szörnyű zenebona támodott Konstantinápolyban, hogy egy embernek sem bátorságos az utzára ki-lépni; a' börtök mind bé-zárva tartotnak és mindenek hegygyel tövel öfzve-hányotnak. A' Nagy-Vezér ezen esett bújá-

bújában fekszik; az eddig csak nem imádott Kapután Basát Konstantinápolyban káromolják és átkozzák; kiről ezen Levélben az iratik, hogy maga magát bújában el-vesztette volna. Még ilyen szörnyü félelmes zenebonában nem tudják hogy lett volna a' Török Birodalom, mint most: mi lesz ha *Otzakornak* meg-vétele ki-tudódik. Ezen Levél egy Olasz-orzági Tengeri ki-kötő-helyből érkezett Bétsbe — de már más Levelék-is érkeztenek csak ugyan ezen dologról.

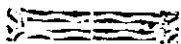
A' Lembergi héti Levelék e' szerint írják-le azokat a' prédákat, melyeket az Oroszok *Bercsán* szigetének meg-vételével nyertének vala: 12 — fontos gollyóbisú ágyut kettőt, 11 — 11 fontos, 6 fontos kettőt, 1 fontos edgyet, mellyek mind elegyített értz nemből valának öntve. Vasból öntötteket 4 6 fontos, mind-össze 21 ágyukat. Huszon-négy fontos ágyu-gollyóbist 200, 12 fontos 107-et, 10 fontos 632-töt, 6 fontos 210-et, mind-össze 1140-et. 150 tanna puska-port, 400 hordó *kanotzat*, 1000 hordó Ros-lisztet, 1300 mérő árpát: fogságra vitte nek egy 2 ló-farkos Basát, 20 külömbb-külombb rangú Tiszteket és 310 köz-embereket.

Szemlin: „ Mióltától a' rend-kivül való hideg el-érkezett és a' véghetetlen hó le-hullott, Belgrád felől leg-kissebb lármát sem hallunk. Egész Sirmiában csak a' hidegről és szükségről beszellenek minden-felé. Mi külömben sok eleség és italbéli dolgokat szoktunk a' vizen kapni-Stájer-orzágból, de már most Novembertől fogva ezek nem jöhetnek a' hideg miatt, a' körüllettünk lévő helységek pedig ugy rak-

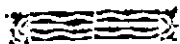
va vagynak Téli-szállókkal, és olly terhesek az utak, hogy innen sem hozhatnak semmit, a' honnan minden élésbéli dolgok úgy meg-drágottanak, hogy 1 tolyás 7 krajtzár, 1 pár tsirke (tsibe) 1 r. for. 12 kr. — és örvendünk sokszor, ha így-is kaphatunk. Fából igen nagy szükséget szenvedünk; mert a' mit a' Péterváradiaknak a' Szemliniek számára le-kelle hozni, az a' Dunába fogyott, és így a' Polgárok majd semmit sem kaphatnak a' magok szá-mokra, a' katonaság pedig igen nagy bajjal tartat-tatik, mert mind a' vizen, mind a' szárazon el-fo-gotott az út. A' Dunán 20 hajó széna fogyott-meg. A' Parasztok inkább erőszakot szenvednek, hogy sem magokat és marhájakat ebben az időben a' vi-tellel veszedelemre vessek. A' nyavallyák ezen hi-degben el-kerülhetetlenek, és különös Isteni gondvi-selésnek kelletik tartanunk, ha ragadó nyavallyák nem támodnak.

A' teli-pohár mellett véres szemmel böltsele-dő Politikusok, kik egy itze borért akár mellyik Országának-is Királyt tesznek, egy Pintért pedig az egész Minisztériumai fel-szokták forgotni — már tet-tek Lengyel Királyt, tsak a' koronázás hillyával van az egész dolog, ezt a' Királyt, ki még nőste-len, meg is akarják házasítani, hogy annál jobban fejére illyék a' Lengyel Korona; mert ők azt gon-dolják, hogy ez a' Korona nőstelen embernek ép-pen nem illik a' fejére. A' második Pruszszus Printz-ről azt beszélik ezek, hogy a' *Toskánai* Nagy Her-tzegnek Leányát venné, és úgy illenék a' Lengyel Királyi-székhelybe, mely Királyság annakutánna örö-

köszön a' familliáinál maradna, és azt-is állítják, hogy ezt az utat még a' halhatatlan *Fridrik* dolgozta volna ki, de maga véghez nem vihette. Azt mondják ezek, hogy ez a' Printz volna az, kiről már a' *Moguntziai* Coadjutor válozttásra nézve-is szó lett volna — és a' ki Választó Fejedelem fogna lenni. De ezek a' Politikusok talám el-felejtették azt, hogy egy Orosz Printz-is szeretné ezen Koronát a' maga fejére s. t. Ez a' Per már fok esztendőktől fogva foly alattomban a' Királyi Táblákon a' *Dántzigi* Perrel edgyütt, 1789-ben bizonyoson vége lészen mind a' kettőnek, ha a' már-is öszve-gyülekezett Udvari-Agenssek tüzesen folytatják. — Ezek a' Politikusok már rég beszéllenek, hogy Gróf *Kobentzeln*ek Konstantinápolyba volna egy útja. — — Most még, egynéhány hetekig tsak álmodozunk, mások után; de minden órán más Tudósításokkal fogjuk a' Kurirt terhelni.

Spanyol-országból-is valamit. Az Ujj *Spanyol* Király negyedik *Károly* még az igazgatás' formájában leg-kifsebbet sem változtatott, hanem azt meghatározta „hogy midön a' Kabinétban a' Király és Ministerek dolgoznak, azon gyűlésben a' Királyné-is jelen lehet; sőt jelen légyen naponként, fő-képpen midön idegen Udvaroktól követtségek érkeznek, vagy azokhoz indittatnak. „ (*Vólt még olyan idő, melyben Spanyol-országot Elisabetha igazgatta!*) Ezen ujj *Spanyol* Királyban szép hajlandóságok és tulajdonságok lévén, előre meg-nyerte nemzetének szeretetét, és jó Uralkodót várhatni belőlle; ugyan-
is: meg-világosított értelmű, a' jó tanátsot bé-

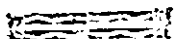

vészi, fáradhatatlanul munkás, mindeniütt személyesen kíván lenni, a' jó Ministereket meghalgtja, és gyakrabban azoknak tanácsa-szerint tselekszik, az *Auszriai* és *Florentzai* meg-jobbitásnak plánumát nagyon szereti; dolgaiban nem hirtelenkedő, hanem jól meg-fontolja a' dolgot, és nem sokat zörög véle, de osztán végzéseiben állhatatos. A' Vallást és kegyességet szereti gyakorolja, de az azokban lévő mértékletlen viszsza-éléseket nem szenvedheti, hanem azokat jobhitni igyekezik. Az ő Attya szerette a' Vallást egészen az üldözésig, a' vadászatot pediglen halálig. Ez pediglen utálja az üldözést, és akarja a' maga Országából ki-írtani; a' helyett ellenben a' Könyv-nyomtatásnak szabadságát és a' Vallásnak türedelmét kívánná fel-állítani; a' Vallásért való vér-ontástól még az Attya lejegében meg-irtozván, még akkor előre el-intézte, miképpen lehetne azt el-távoztatni, az Egyházi rendnek felettébb való tehetségét pediglen leg-jobb móddal közönséges haszonra fordítani. A' Tudományok és szép mesterségek ezen ujj Királyban Pártfogó-jokot, a' hadi-férfiak pediglen az érdemnek igazán betsüllőjét találják; mindenek-felett szereti a' Kereskedést és a' hajókázást. A' vadászatot szereti ugyan ezen ujj Uralkodó is, de koránt sem olly nagy indulatból mint az Attya, leg-alább a' vadas-erdőket és berkeket szorgalmatoson bé-kerittette palánkal vagy Sövényvel, hogy a' mag-vetőknek reménységét mint ez-előtt meg-ne emélszfék a' Királyi vadak; jól-lehet az Attya-is az efféle károkat kész-pénzel szokta volt ki-fizetni, mellyekre ez-tendőnként 3 millio forint

rint fel-ment: de 4-dik *Károly* elébb betsüllí a' Szántó-vető embert, mint a' maga mulattságára rendelt Vad-kant. Ezek-szerint ugy láttzik, hogy nem ok-nélkül lehet azon örvendeni, hogy Spanyol-országoknak felebaráti-szeretettől buzgó Oralkadója akadott; és azon, hogy Európában több ilyen tulajdonságokkal fel-ruházott uralkodásra menendő *Candidátusok* is találtatnak.

A' közönséges Tudósítások-szerint tsak ugyan igaz az, hogy a' Bánáti-széleken mindenütt kemény örizeteket raktanak-ki, még az időnek meggyengülése előtt. Belgrádba pedig útba lenni mondatik 10-ezer főből álló Török Sereg; kik eleségre való dolgot-is kifiznek.

Otzakov: Ugy ítéljük, hogy *Otzakov* Várának meg-vétele már nem tsak a' mi Erd. Olvasóink előtt, hanem egész Európában közönségesen tudva vagyon; de melly nagy dobogást okozott légyen az érzékenyebb szivekben az akkori véghez-ment kegyetlenségnek meg-hallása, mely egy innen érkezett különös Tudósító által lett közönségesé, alig lehet ki-gondolni; a' Tudósítás ez: „Az éhség, szomjúság és rettentő hideg miatt már el-keferedett Oroszok alig hághaták-meg *Otzakov* Várának falait, leg-ot-tan irtózatossá kegyetlenséghez kezdének; nem kedvezének itt sem öregnek, sem ifjúnak, sem kalonának, sem Polgárnak; mindennek minden személy vállagatás-nélkül életekkel kellett vala áldozni. Még tsak azoknak az ősz-hajú öregeknek-is, kik őszve-fogott kézzel térden álva kéri vala a' kegyelmet, meg-nem engedének, hanem közönségesen al-fszony.

szonynak, gyermeknek, ifjúnak vénnek életével kel-
vala fizetni, a' bé-rohont Oroszok első dühötségé-
nek; úgy hogy az uttzák a' Nép' ki-folyt véréből
gözőlni láttatnak vala, hol az ártatlan gyermekek-
is vérben úszkálnak vala; és ennek az öldöklésnek
mind addig vége sem leve, míg nem Orosz Vezérek
érkezének a' Várba, és nagy erőszakkal ezen fel-
dühödött indulatjának a' Népnek ellene kívánnak
vala állani — a' midön egynéhány *Finlandiai Jäge-*
rek, kik leg-kegyetlenebbül öldökelnek vala, halál-
lal büntettetének - meg. Ez az öldöklés és pré-
dálás 8 egész órákig tartott; de még tovább tartott
vólna, ha maga *Potemkin* ki-vont fegyverével egy
néhányot, kik az ő parantsolatja ellen öldökelnek
vala, halálra nem szúrdalván, a' hammuban, láng-
ban és vérben úzó Várot körül nyargalván, a' Né-
pet nagy bajjal le-nem tsendefitette vólna. A' hólt
testek el-hordására 2 egész napok és éjtzakák ki-
vántattanak, 5 arra, míg a' foglyokat fogságba
helyhezthették. Az Oroszoknak olly gazdag pré-
dájok vala itten, hogy némellyek közüllök szeke-
rekkel és szánokkal költöztették-el (*itt a' préda a'*
katonájé vala) Sok mozgó portékákat pedig *Potem-*
kin maga el-szedett a' prédálóktól, hogy azt a' Vá-
rosnak meg-szállittásakor a' vizfza-menendő lako-
foknak vizfza-adja.

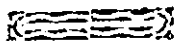
Páris: „ Nevezetes ez, ha igaz, a' mit egy *Pá-*
rísi Levélből olvasunk, hogy t. i. Frantzia-ország
meg-határozta vólna magában, hogy Európáiak ezen
mostani öszve-szótt-font környülállásaira nézve egy
a' dolgot minden érzékenység-nélkül távól nézőjének
ne-maradjon, hanem bizonyos Hatalmofságoknak

követni kezdett tizéljokba ő-is belé-fzóljan. Mioltá-
tól fogva Anglia Török-országban alattomban dol-
gozik, és a' mi előre látálunkat egészfszen meg-tsal-
ta, azóltától fogva mi a' mi régi frigyesünkről a'
Törökökről és Svédekről egészfszen el-felejtkeztünk,
de már most, ha a' fziükség úgy kívánnya, újra fegy-
vert foghatunk.

London: „ A' Király még mind tsak egy for-
ma állapotban vagyon, és ha ma valamivel kön-
nyebben láttatik-is magát érzeni, már holnap fzin-
tén az, a' ki vólt. Az első Minister *Pitt* annyira
vélte a' dolgot, hogy Hertzeg *Vallis* az uralkodáft
mind addig el-nem kezdheti, mig a' Nemzet és Par-
lamentumok által közönséges edgyezéssel arra nem
választatik. Tseuda, hogy innen most semmi neve-
zetes dolgot nem hallunk, a' Király nyavallyáján
kívül, noha az tudva lévő dolog, hogy az Anglus
Követ Konftántzinápolyban nagy betsületben légyen,
hogy a' háborúnak alattomba ő az első indítója,
és hogy a' *Kájmahánnak* le-tétele-is ennek munkája
légyen, még pedig a' Frantzia Követre nézve, ki-
vel ez igen nagy barátságban él-va.

Egynéhány Húfzár All-Tifztek fordulának-meg
a' napokban Bétsben a' G. *Hadik* Sergéből, kik azt
beszéllék, hogy az ő Sergek már a' Tseh-orzági
Kordonba áll a' Szakszoniai határ-fzéleken.

Ha a' háború, mindéneknek ítéletek-fzerint, a'
jövő Tavafzfzal el-kezdődik, soha még a' Török
olly nagy Táborral ki-nem állott, mint az idén fog
ki-állani. — Hogy a' *Mahumed* fiai annál nagyobb bá-
torságot és kedvet vegyenek a' hadakozáshoz, egy

ujj pénzt veretett a' Szúltán az ezen esztendőbea hadakazó Törököknek emlékezetekre, melyen bizonyos irással a' *Mahumod'* képe találatik.

Románból edgy 25. Dec. költ Levélből értjük, hogy a' F. Tsászárnak a' Moldovai némely Kerületeknek u. m. *Roman, Bahó, Holtijien és Herlennek* oly rendelést tett volna, hogy az adót ő Felsége számára bé-fzedjék és bé-fizelsék. — A' Hazánkából jött Tudósítárok-szerint Magyar-országból is az ágyukat Gallitzia-felé költettetik — 's még-is azonban

Bétsben olly állhatatoson hiszik némelyek a' Békefséget, hogy már annak punktumait-is széltiben merik beszélleni, melyek-szerint a' békefség lézen s. t. — 1) Azt erősítik, hogy a' F. Tsászárnak mindent visszafad a' Porta, valamit a' *Belgrádi és Paf-sarovitzi* békefség előtt birt vala. 2) 50. milliom Piállert fog a' Porta fizetni a' Tsászárnak, hadi-költséget. 3) A' *Toskánai* Nagy Hertzeg *Leopold* Romai Királyvá választatik, és *Ferentz* fő Hertzeg Florentziába mégyen a' maga hites-társával Kormányazonak. Spanyol-ország 88 milliomot ad Austriának. — De ez az utólsó punktum könnyen meg-változhatik, mivel III. dik *Károly* a' Spanyol Király meghalálozott. — Ezek-felett Austria még a' Velenzei *Dalmátziából*-is kapna egy darabot. A' Velenzeiek pedig egész Albániát a' *Skutari* Bafsával edgyütt el-foglalják, melyben nekik az Auszriai házfegittségül lézen. Egy sziget rendeltetik az *Arkhipelagusban* arra, hol minden Kereskedő Nemzeteknek egy szabad ki-kötő helyek légyen. A' Dunán való hajókázás szabadsága a' F. Tsászárnál marad,

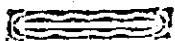
mi-

minden Vám nélkül, és a' hozzánk kereskedő Törökökre nézve hafanló-képpen. Igy álmadoznak a' Politikusok! igazak légyenek-é ezek, vagy nem? várjuk végire a' Vásárt; mert az 1789-dik éftendő bizonyosan szül valamit.

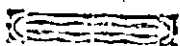
Egy jó reménységű zöldellő veszfő-szál, melyből még kedves Hazánknak Ofzlop nevezkedhetik. — „M. Gróf Kendeft János Urst, ki minekutánna a' maga fok éftendejig a' Kolosvári R. *Collégiumban* ditséretesen folytatott tanulását ditséretesen el-végzette volna, és már a' Külső-orfszági *Akadémiákra* k-menni szándékoznék, a' múlt 1788-dik éftendőben, Dec. 8-dikán, az említett *Collégiumban*, a' jelen volt-Kerületbéli M. Urak 's fok más halgatóknak gyönyörűséggel való bámulásokra a' maga Tudománybéli probáját ditséretesen ki-állotta. A' Világi-Bölcsesség' Nagy-érdemű Professora T. T. *Méhes Ur* alatt általmoza némely fel-tett vélekedéseket és állittásokat, a' többik között pedig ezt: „*ha vallyon azokat a' keávetlen történeteket, mellyek az embereken az ő hibájok nélkül esnek, ugy keljen-é tartani, mint ISTENi szabad akarattól való büntetések?* továbbá a' közönséges Hiltoriából és a' Görög-nyelvből T. Professor *Bodoki Ur* alatt; Hazánk' Hiltoriájából 's Törvényeiből T. T. Professor *Csomos, Ur* alatt; és végezetre a' Theologiából, amaz idegenek előtt is esméretes T. T. Professor *Szathmári Pap Mihály Ur* alatt, a' kinek előre mondott Deák' beszédetskéjét Magyarra fordítva ide-is iktatjuk:

Előre-való meg-szóllítás.

Melly fok, és külömbb-külömbb-féle indulatoknak, ugymint igen méltó keferőségnek, és tom

boló örömnök egymásután való viszontagságokra, gerjeszted - fel az én szivemet Méltóságos Gróf Urfi! midön te mostan a' Te szorgalmatos serénységnek, és jól indúlt Tanúlásodnak Jeleit akarván adni, e' közönséges Helyre elé-állattál, ki-mondani nem tudom. Egészszén el-tsüggedek a' keferüség miatt, midön ez a' Te igyekezeted elmém eleiben állítja ama te tökéllates indulatú Atyádnak, ama nem tsak születésének, és Nagyságos hivatalinak fényével, hanem minden-féle Virtusoknak, és Tudományoknak tellyeségével-is méltóságos, de jaj! felettébb hamar töllünk el-ragadtatott! Férfiunak képét, a' ki ezt a' végső órát, melyben Te a' mi *Műsáinknak* utólsó Bútsut mondanál, szivéből, de tsak hijjában! kívánta meg-érni: de majd örömömben tombolok, midön elmém előtt repdes azon gyönyörüséges időnek szakaszza, melyben ez-elött két esztendő hijján harmincz esztendőekkel, ugyan azon Te áldott emlékezetü édes Atyáddal, mi is a' mi Tanulásunknak Jeleit éppen ezen Tudománynak, fészkében, nyilvánáságossá tettük, nem szerentsétlenül. Egészszén el-tsüggedek a' keferüség miatt, midön ezen Te igyekezetedre ezemben ötlődik, mely fok Iffiak légyenek e' mi bújálkadó századunkban, a' kik külömben nagyra születtetvén, a' Tisztseleges Tudományokat, és a' Világi Böltséfséget ugyan némü-némü-képpen meg-izelitik; de amaz *Istentől* aján-dékoztatott fő-böltséfséget, szánakozásra méltó-képpen meg-utálják, és a' mint szokták mondani, arra orrokat-is fintorgattyák: de majd viszont örömömben tombolok, midön látom, hogy Te, mintha mind

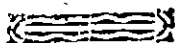

a' kettőben az Elsőséget el-nyerni kívánnád, úgy üzöd amazokat hogy ezeket-is, ne tsak meg-ne veszed, hanem ugyan a' dolognak méltósága-szerint, amazoknak elejekben-is tenni láttafsál. Egézfízen el-merülök végezetre a' keferüségben, hogy többeket elő ne-hozzak, midőn efzemben véfzem, mely lokan légyenek olyanok, a' kik külömben jól neveltetnek, de még-is tsak a' gazdagoknak szokásokat követik, a' kik lok okokra nézve, a' magok gazdagságoknak mennyiségét fedezgetni kívánnák, és így ök-is. a' magok Tudományoknak Jeleit közönségesen ki-nyilatkoztatni nem mérézflik; de majd viszont örömben tombolok, midőn Tégedet a' Te kintseidnek közönséges ki-nyilatkoztatására olly kézfzenek, és nemes szívének tapasztallak, mint a' ki igen jól tudod, hogy mentől inkább mutogatod azokat, annyival nem tsak minden veszedelem és kár-valás-nélkül, hanem ugyan nagy nyereséggel-is használni fogsz másoknak 's magadnak-is: a' mely egy leg-főbb és minden ditséretre méltó, sőt ugyan a' jó emberek-előtt leg-gyönyörüségesebb, és leg-kefvefsebb gyümöltse-is szokott lenni a' mi fáradságainknak.

Indittafsál-fel annak okáért jobban-is a' Te Virtusidtól Méltóságos Gróf Urfi! és a' Te ezen Tudományok fézfkeben gyüjtött Tudományidat, mint leg-kefvefsebb Kintseidet, hozdad-ki közönséges világofságra, bizonyos lévén arról a' ditsérettről, és jó hírről, a' mellyek önként Te-néked nyájjaskodni fognak.

Ti azonban Nagy Tekintetü Itéllő-Birák! Szíveitekkel és szájaitokkal kedvezetek!

Itt kezdődve-el a' proba, tsak nem példa-nélkül folyt minden Tudományokból.

Jegyzék.

Dec. 20. 1788-ban megint meg-ujjittaték a' Német Tartományokban ö Felsőségének azon kegyelmes parancsolatja, mellyet már egyszer köznségessé tettünk vala; hogy t. i. egy Orvos Doktor-is Vármegyec vagy Város *Physicus*sa. tellyesféggel nem lehet addig, mig előbb égnéhány esztendeig a' Közönséges Ispotályokban nem gyakorolja magát.

Itt *Bétsben* borított Kotsin egy nagy Koporsóban szokták az arra rendeltetett fekete Köntösü leányok a' holt testeket ki-hordoni, és a' Linéán-kívül el-temetni. Ezek a' fekete Szekerek visszajövet eddig nem vizgáltattanak-meg azért; mert mint esmeretes szekerek mindenkor üressen gondoltatnak vala visszajöni; a' napokban belé kukkont edgy ilyen szekérbe egy Vám-szedő, hát a' Koporsó teli meg-ölt borjuval, mellyeket mint holtokat, azért hozzák vala kétség-kívül azon Koporsóban, hogy Bétsben Vám-nélkül temethessék-el.

Midön már ezen Levelünkkel' készen vólnánk, a' Velentzei-Dalmátziából edgy 3. Jan. költ Levél érkezik, melyben ez iratik: „ Tegnapi Dél-után egy Követje érkezék a' Szültánnak Konstantinápolyból a' mi Tanátsunkhoz, ki a' szárazon 12 napok alatt útozott; és ma sebességgel a' vizen visszaindula. Ma megint két Török Követek érkezének hozzánk egyfersmind és jól meg-sem álván, a' Tengeren messzebb menének. Ezekkel mindenikkel edgy egy Görög Talmás vala. Ezeket mind az *Otzakov* megvétele mozdította-meg; melynek hallására Konstantinápolyban véghetetlen Pártütés támodott. Nov. 22-dikére virradolog étzaka bizonyoson Konstantinápolyba vitetett a' Nagy-Vezér *Nikopolisból*, 24-dik Nov. pedig a' Kapután Balsa is étzaka érkezék ide. Következendő Levelünkbe az egész Levelet beiktatjuk.